

KESKKONNAMINISTEERIUM

Keskkonnamõju hindamise litsentsi taotlemise ja pikendamise juhend

Keskkonnaministeerium august 2017

Sisukord

1.	Sissejuhatus	3
1.1.	Lühendite selgitus	3
1.2.	Tutvustus	3
2.	KMH juhteksperdi litsentsi taotlemine	3
2.2.	Juhteksperdi	3
2.3.	Nõuded KMH juhteksperdi litsentsi taotlemiseks	4
2.4.	KMH litsentsi taotlemise protseduur	6
3.	KMH litsentsikomisjon	7
4.	KMH litsentsi kehtivuse pikendamine	8
5.	KMH litsentsi kehtetuks tunnistamine või selle pikendamisest keeldumine	9
5.1.	KMH litsentsi kehtetuks tunnistamise või selle pikendamisest keeldumise asjaolud	9
5.2.	Menetluse algatamisest teavitamine	9
5.3.	Litsentsi omaja ärakuulamine	10
5.4.	Otsuse tegemine	10
5.5.	Teavitamine	10
5.6.	KMH litsentsi taotlemine peale litsentsi kehtetuks tunnistamist või pikendamata jätmist	10
5.7.	Uue juhteksperdi määramine	11

1. Sissejuhatus

1.1. Lühendite selgitus

KMH – keskkonnamõju hindamine

KSH – keskkonnamõju strateegiline hindamine

KeHJS – keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus

KeM – Keskkonnaministeerium

KKO – Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakond

DP – detailplaneering

Juhtekspert – isik, kes omab KMH litsentsi. Ekspedirühma juht, kes vastutab KMH programmi ja/ või aruande kvaliteedi eest

Ekspert – valdkonnaspetsialist, kes on juhteksperti poolt kaasatud eksperdirühma töösse. Ei pea omama KMH litsentsi

1.2. Tutvustus

Keskkonnamõju hinnata või hindamist juhtida sooviv isik peab vastama KMH juhteksperti nõuetele ja taotlema selleks KMH litsentsi, mille väljastab Keskkonnaministeerium. KMH litsents kehtib 5 aastat. Juhend annab ülevaate KMH litsentsi taotlemise ja kehtivuse pikendamise nõuetest ning protseduurist, samuti selle kehtetuks tunnistamise või pikendamisest keeldumise asjaoludest.

2. KMH juhteksperti litsentsi taotlemine

2.1. Juhtekspert

Juhtekspert on litsentseeritud KMH eksperdirühma juht, kes vastutab KMH programmi ja/ või aruande kvaliteedi eest ning koordineerib ekspertrühma kuuluvate ekspertide tööd. Ühtlasi on tema ülesanne hoomata protsessi tervikuna ning saadud hindamistulemuste alusel kokku panna loogiliselt ülesehitatud ja analüüsitud terviklik KMH programm ja/või aruanne. Juhtekspert võib olla valdkonnaspetsialist ehk sisuekspert, kuid ei pea seda olema.

Ekspert on valdkonnaspetsialistist eksperdirühma liige, kes on kaasatud juhteksperdi poolt KMH dokumentatsiooni koostamisse. Kuna eksperdi näol on tegemist sisuspetsialistiga, ei pea ta omama KMH litsentsi.

2.2. Nõuded KMH juhteksperdi litsentsi taotlemiseks

KMH litsentsi on võimalik taotleda, kui taotlejal on:

- 1) omandatud magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon loodusteaduste või keskkonnakaitse õppesuuna õppekava järgi;

Magistrikraadi nõue on oluline, et parandada KMH kvaliteeti juhteksperide kõrgema haridustaseme ja erudeerituse kaudu. KMH juhtekspert peab eeskätt tundma hästi keskkonnakorralduslikke ja keskkonnakaitsealisi põhimõtteid ning seetõttu on juhteksperdi nõudeks seatud loodusteaduste või keskkonnakaitse õppesuuna õppekavad, kus teemat kõige enam käsitletakse. Keskkonnakaitse õppesuuna all on käsitletavad ka tehnikateadused, mille õppekava sisaldab olulisel määral keskkonnakaitsealaseid õppeaineid. Kui taotleja ei ole omandanud magistrikraadi või sellele vastavat kvalifikatsiooni loodusteaduste või keskkonnakaitse õppesuuna õppekava järgi, kuid tema õppekava on olulisel määral keskendunud keskkonnakaitsealastele ainetele, võib ta siiski KMH litsentsi taotleda, esitades selleks põhjenduse.

- 2) vähemalt viieaastane töökogemus loodusteaduste või keskkonnakaitsega seotud tegevusalal;

Nimetatud töökogemus võib olla taotlejatel väga erinev ning seepärast on vajalik taotluses vajadusel nõudele vastavus lahti põhjendada.

- 3) läbitud keskkonnamõju hindamise alane koolitus, mis käsitleb hinnangute andmist muuhulgas KeHJS §-s 20 ja selle alusel kehtestatud nõuetele, vähemalt 60 tunni mahus ja sooritatud positiivsele tulemusele vastav eksam;

Kui KMH alane koolitus on läbitud varasemalt näiteks ülikooli raames ja vähemalt 60 tunni mahus, ei ole seda vaja eraldi korrata. Oluline on, et koolitusel või koolitustel on käsitletud muu hulgas hinnangute andmist KeHJS §-s 20 ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Juhteksperdil peavad olema vähemalt esmased teadmised ja kokkupuude näiteks tervisemõju hindamise valdkonnas, et seda mõju KMH-s identifitseerida ja käsitleda. Ühtlasi on see vajalik ka pädeva eksperdirühma moodustamiseks ning hindamistulemuste analüüsiks.

- 4) läbitud juhtimisalane koolitus vähemalt 60 tunni mahus ja vähemalt kahe projekti juhtimise kogemus;

Juhtimisalane koolitus peab hõlmama ressursside (aeg, raha, isikud) ja protsesside juhtimise alast õpet. Projekti juhtimise kogemuse all peetakse silmas kõikvõimalikke projekte, mis eelmainitud on hõlmanud. Taotlejal tuleb KMH litsentsi taotluses kirjeldada ja põhjendada, milliste projektide raames on vastavad kogemused omandatud. Kui nimetatud kursus on läbitud varasemalt näiteks ülikooli raames ja vähemalt 60 tunni mahus, ei ole seda vaja eraldi korrata.

- 5) viimase viie aasta jooksul osaletud vähemalt neljal korral sisulise eksperdina eksperdirühma töös;

„Sisulise eksperdina“ tähendab, et taotleja on varasema praktika vältel pidanud osalema KMH sisulise töö juures, näiteks alternatiivide hindamisel või avalikul arutelul tutvustanud KMH tulemusi ning vastanud küsimustele. Taotleja varasem praktika ei ole piirdunud vaid nõ infokoguja või protokollija etapiga ning ta on suuteline juba iseseisvalt hindamistulemusi võrdlema ja oma sisulise panuse KMH-sse andma. Oluline on siinkohal märkida, et litsentsi taotlemiseks peavad kõik neli KMH aruannet olema heakskiidetud või nõuetele vastavaks tunnustatud. Vastavalt KeHJS § 34 lõikele 5 võib detailplaneeringu elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju hinnata või hindamist juhtida vaid KMH juhtekspert. Seega litsentsi taotlemisel lähevad arvesse ka detailplaneeringule läbi viidud KSH-d, mis on kas heaks kiidetud (enne 01.07.2015 algatatud detailplaneeringud) või millede detailplaneeringud on kehtestatud (peale 01.07.2015 algatatud detailplaneeringud).

Terminoloogiliste arusaamatuste vältimiseks tasub tähele panna, et KeHJS § 14 lg 4 sätestab, et juhtekspert peab KMH-sse kaasama eriala spetsialiste, kui tema kvalifikatsioon ei ole KMH-ks piisav. Termini „eriala spetsialist“ all peetakse silmas kindlat valdkonda tundvaid spetsialiste, näiteks õhk, vesi, jäätmed, müra jne. Osalemine sisulise eksperdina eksperdirühma töös ei tähenda, et KMH litsentsi taotleja peab olema mingi kindla eriala spetsialist.

- 6) sooritatud KMH alane test KMH litsentsikomisjoni ees;

Testi ja vajadusel ka vestluse käigus selguvad taotleja teadmised KMH protsessi tundmise osas, kas taotleja tunneb alternatiivide hindamise meetodikaid, kuidas lahendab näidisjuhtumeid ja kas oskab kaasata õigeid erialaspetsialiste. Testi toimumise ajast ja kohast teavitab taotlejat KeM. KMH alane test loetakse sooritatuks, kui taotleja vastab õigesti vähemalt 61% küsimustest, kuid see ei tähenda automaatselt litsentsi saamist. Lõpliku ettepaneku KMH litsentsi andmise osas teeb KMH litsentsikomisjon, kes vajadusel vestleb taotlejaga peale KMH litsentsi testi sooritamist.

Testi vastused kontrollitakse 30 päeva jooksul, peale mida otsustab KMH litsentsikomisjon vestluse vajaduse. Kõikide taotlejatega vestlusi läbi ei viida. Vestlus toimub hiljemalt 30 päeva jooksul peale testi vastuste kontrollimist KMH litsentsikomisjoni koosoleku raames. Peale testi sooritamist (või ka vestluse pidamist) esitab komisjon KeM-le ettepaneku KMH litsentsi andmise või andmata jätmise osas.

- 7) tasunud riigilõivu.

KMH litsentsi andmise või kehtivusaja pikendamise taotluse läbivaatamise riigilõiv on riigilõivuseaduse § 117 kohaselt 260 eurot. Riigilõiv litsentsi andmise või kehtivuse pikendamise taotluse menetluse eest tuleb tasuda enne taotluse esitamist ning maksekorralduse koopia esitada koos taotlusega KeM-le. Kuna riigilõiv on KMH litsentsi taotluse menetlemise eest, siis peale taotluse menetluse võtmist riigilõivu ei tagastata ka juhul, kui KMH litsentsi ei väljastata või selle kehtivust ei pikendata.

Lõiv tasutakse Rahandusministeeriumile.

Viitenumber: 2900072987

Pangakontod: Swedbank AS: EE932200221023778606

AS SEB Pank: EE891010220034796011

2.3. KMH litsentsi taotlemise protseduur

KMH litsentsi taotlemise protseduur on kujutatud KMH litsentsi taotlemise skeemil lk 7. Peale KMH litsentsi taotluse laekumist KeM-le kontrollib KKO, kas taotlus vastab KeHJS § 15 lõigetes 2 ja 3 esitatud nõuetele ehk kas taotleja on esitanud kõik vajalikud materjalid. KKO-l on selleks aega 14 päeva alates taotluse registreerimisest.

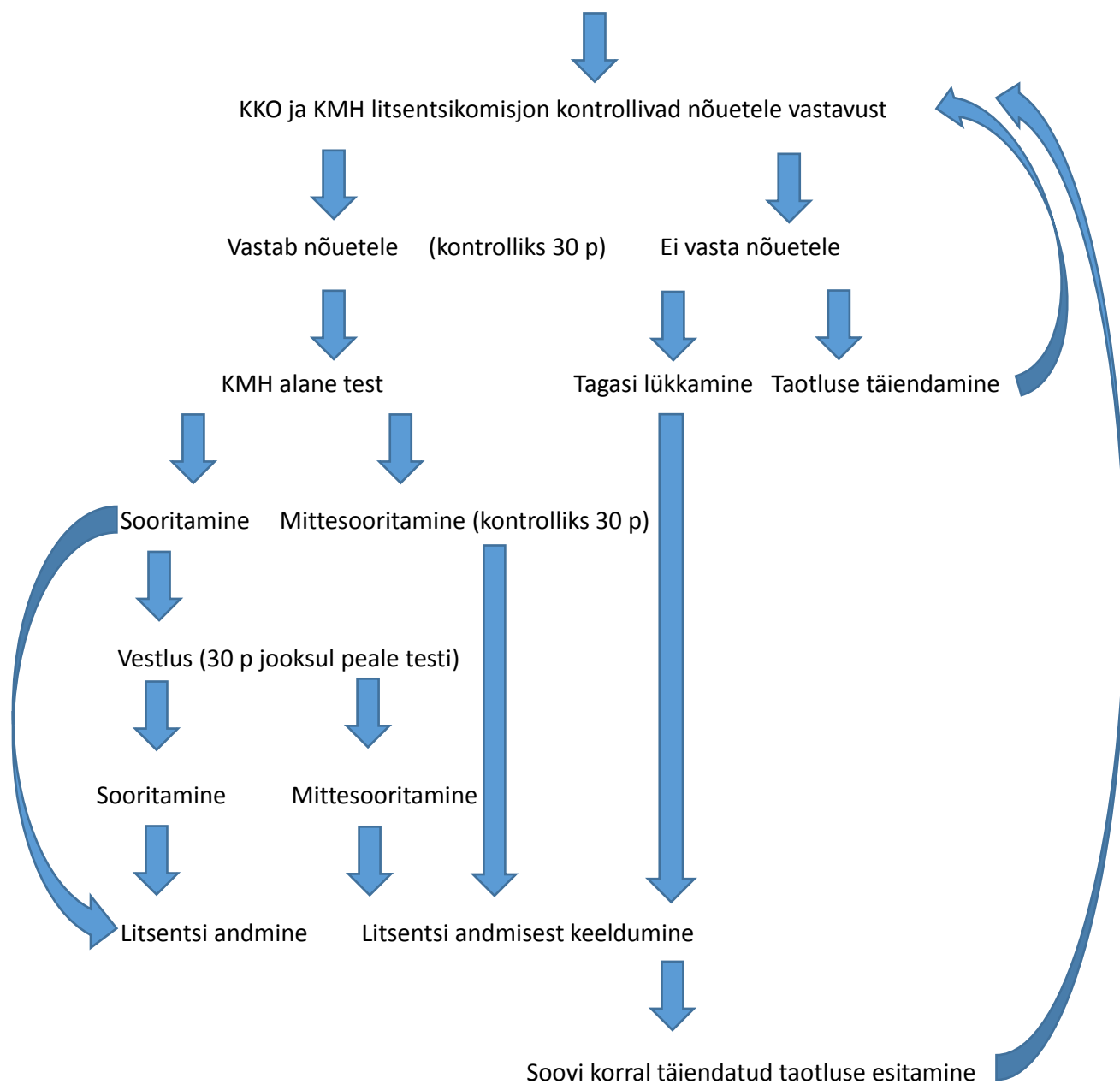
Kui taotlus ei vasta nõuetele, määrab KeM tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudusi ei kõrvaldata tähtaegselt, võib KeM jätta taotluse läbi vaatamata.

Kui taotlus vastab KeHJS § 15 lõigete 2 ja 3 nõuetele, esitab KKO taotluse KMH litsentsikomisjonile, kes hindab taotleja vastavust KeHJS § 15 lõikele 1. Komisjonil on õigus küsida taotlejalt täiendavat infot, kui taotluses jääb midagi ebaselgeks. Kui taotleja tunnistatakse nõuetele vastavaks, annab KeM teada KMH alase testi toimumise ajast ja kohast vähemalt 7 päeva ette.

Testi ja vajadusel ka vestluse käigus selguvad taotleja teadmised KMH protsessi ja nõuete tundmise osas. KMH alase testi vastused kontrollib KMH litsentsikomisjon 30 päeva jooksul peale testi toimumist, kes vajadusel kutsub taotleja vestlusele ja esitab KeM-le ettepaneku KMH litsentsi andmise või andmata jätmise osas. Vestluse vajadus määratakse, kui testi tulemused jäävad sooritamise/mittesooritamise piirile või mõni testi küsimus vajab täiendavat vastamist. Vestlus toimub hiljemalt 30 päeva jooksul peale testi vastuste kontrollimist KMH litsentsikomisjoni koosoleku raames. Juhul, kui taotleja ei vasta küsimustele 61% mahus õigesti, loetakse test ja vestlus mittesooritatuks ning KMH litsentsi ei väljastata.

KMH litsentsi taotlemise skeemilt (vt joonis 1) selgub, et KMH litsentsi taotlemiseks kulub sõltuvalt sellest, kas taotleja peab läbima ka vestluse või mitte, maksimaalselt 90 või 60 päeva.

KMH litsentsi taotluse registreerimine KeM dokumendihaldussüsteemis

Joonis 1. KMH litsentsi taotlemise skeem

3. KMH litsentsikomisjon

KMH litsentsikomisjon on keskkonnaministri käskkirjaga moodustatud nõuandev ja ettepanekuid tegev üksus keskkonnakorralduse ja KMH taustaga spetsialistidest, kuhu kuuluvad muuhulgas KeM-i ja Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu esindajad ning KMH õppejõud ja mõju hindamise valdkonna spetsialistid.

Komisjoni ülesanneteks on:

1. KMH litsentsi taotluste nõuetele vastavusele hinnangu andmine;
2. KMH alase testi tulemuste kontrollimine;
3. KMH testi tulemuste alusel vestluse vajaduse määramine ja läbi viimine;
4. ettepanekute tegemine KMH litsentsi andmiseks või sellest keeldumiseks;
5. KMH litsentsi kehtetuks tunnistamise taotluse läbi vaatamine ja vastava ettepaneku tegemine;
6. ministeeriumi nõustamine KMH ja KSH alastes küsimustes.

Seega nõustab komisjon KeM-i KMH litsentsi andmise, pikendamise ja kehtetuks tunnistamise toimingutes sisuliselt.

Komisjoni töövorm on elektroonsed koosolekud e-posti ja teste sidevahendite teel, millele eelneb iseseisev taotluste ja testide läbivaatamine. Keskkonnaministriumis toimuva koosoleku vajaduse määrab komisjoni esimees. Koosolekud toimuvad kord kvatalis. Komisjoni esimees võib ka muul ajal teenindava struktuuriüksuse või komisjoniliikmete ettepanekute alusel korraldada koosoleku. Kui korralise koosoleku pidamiseks ei ole tekkinud vajadust, teavitatakse komisjoni esimehe otsusest koosoleku ärajäämise kohta komisjoni liikmeid.

Komisjon on otsustusvõimeline, kui otsuse langetamisel osalevad vähemalt pooled komisjoniliikmed ja komisjoni esimees või tema puudumisel komisjoni esimehe asetäitja. Komisjoni otsused arutatakse eriarvamuste korral läbi ning püütakse jõuda ühisele seisukohale. Kui ühisele seisukohale ei jõuta, võetakse otsus vastu lihthäälteenamusega. Erapooletus vastab vastuhäälele. Häälte pooleks jagunedes loeb komisjoni esimehe või tema puudumisel komisjoni esimehe asetäitja hääl. Komisjoni koosolekud protokollitakse. Komisjonil on õigus kaasata oma tegevusse täiendavaid koosseisuväliseid eksperte ja spetsialiste.

KMH litsentsikomisjoni koosseis ja selle ülesanded on kinnitatud keskkonnaministri käskkirjaga.

4. KMH litsentsi kehtivuse pikendamine

KMH litsentsi pikendatakse 5 aasta võrra.

Litsentsi kehtivuse pikendamiseks tuleb KeM-le esitada kirjalik taotlus vabas vormis. Taotluse juurde tuleb lisada ka riigilõivu tasumise kohta maksekorralduse koopia. KMH litsentsi pikendamiseks peab taotleja olema litsentsi kehtivusaja jooksul osalenud kas KMH-s või DP KSH-s juhteksperdina kokku vähemalt neljal korral. Samuti peavad aruanded olema nõuetele vastavaks tunnistatud/DP-d kehtestatud. Nagu eelpool mainitud, lähevad arvesse ka detailplaneeringutele koostatud juhteksperdide KSH-d, kuna DP KSH juhteksperd peab omama KMH litsentsi. Juhteksperdid, kes ei ole viimase viie aasta jooksul nelja KMH-d või DP KSH-d juhtinud, saavad peale nelja KMH/ DP KSH teostamist uuesti KMH litsentsi taotleda. Juhteksperdide litsents, mis on väljastatud enne 01.07.2015, kehtib sellel märgitud kehtivusaja lõpuni. KMH litsentsi pikendamisel ei määrata enam tegevus- ja mõjuvaldkondi.

KeHJS § 15 lõike 8¹ kohaselt kui juhteksperdi litsentsi kehtivuse ajal on laekunud tema tegevuse kohta pretensioone, on KMH litsentsikomisjonil õigus nõuda taotlejalt KMH alase eksami sooritamist. Eksami mittesooritamisel on KeM-l õigus jätta KMH litsents pikendamata.

5. KMH litsentsi kehtetuks tunnistamine või selle pikendamisest keeldumine

5.1.KMH litsentsi kehtetuks tunnistamise või selle pikendamisest keeldumise asjaolud

Vältimaks olukorda, kus juhteksperdid esitavad otsustajale puudulikke või valeandmetega töid, mis vajavad korduvaid vigade parandusi, on KeM-i oma algatusel või otsustaja ettepanekul õigus puuduliku KMH/DP KSH aruande korral tunnistada KMH litsents kehtetuks. Samuti on litsentsi kehtetuks tunnistamise alustele tuginedes võimalik keelduda ka litsentsi kehtivuse pikendamisest. Need nõuded aitavad distsiplineerida neid juhteksperde, kes ei ole seni oma vastutust tõsiselt võtnud ja on korduvalt esitanud puudulikke töid.

KeM võib tunnistada oma algatusel või otsustaja ettepanekul litsentsi kehtetuks või keelduda litsentsi kehtivuse pikendamisest, kui:

- 1) litsentsi taotlemisel on taotleja esitanud andmeid, mis ei vasta tegelikkusele;
- 2) litsentsi omaja ei täida KMH nõudeid;
- 3) litsentsi omaja on esitanud KMH aruandes valeandmeid;
- 4) litsentsi omaja on andnud KMH aruandes teadvalt vale hinnangu, sealhulgas juhul, kui KMH järelhindamise tulemused erinevad oluliselt KMH aruandes antud hinnangust.

Litsentsi võib kehtetuks tunnistamata jätta või litsentsi kehtivust pikendada, kui punktides 1 või 3 nimetatud rikkumised ei võinud mõjutada litsentsi või tegevusloa andmist või andmata jätmist. Näiteks kui arendaja on esitanud juhteksperdile valeandmeid, mida hinnangu andmisel kasutada või muud asjaolud, kus juhteksperd on küll eksinud, kuid eksimuse tulemusel antud hinnang ei muutnud tegevusloa andmise või andmata jätmise kaalutlusi.

5.2.Menetluse algatamisest teavitamine

KeM teavitab litsentsi kehtetuks tunnistamise menetluse algatamisest litsentsi omajat 14 päeva jooksul menetluse algatamisest. Litsentsi omajale edastatakse koos menetluse algatamise teatega ka kirjalik kokkuvõtte asjaoludest, mille tõttu litsentsi kehtetuks tunnistamise menetlus algatati, ja määratakse tähtaeg omapoolsete kirjalike selgituste esitamiseks. Tähtaeg selgituste esitamiseks ei või olla lühem kui 21 päeva.

5.3.Litsentsi omaja ärakuulamine

Enne litsentsi kehtetuks tunnistamise või litsentsi kehtivuse pikendamata jätmise otsuse tegemist kuulatakse litsentsi omaja suuliselt ära. Selleks määratud aeg ja koht teatatakse talle tähtitud kirjaga vähemalt 14 päeva enne suulise ärakuulamise toimumist. Kui litsentsi omaja suulisel ärakuulamisel ei osale, võib KeM otsuse teha isikut suuliselt ära kuulamata.

Kuna ärakuulamine annab KeM-le ja KMH litsentsikomisjonile olulist infot, on selle etapi toimumine vajalik. Kui litsentsi omaja suuline ärakuulamine ei ole võimalik, võib komisjon teha ettepaneku seisukohtade esitamiseks kirjalikult.

5.4.Otsuse tegemine

KeM otsustab litsentsi kehtetuks tunnistamise või kehtetuks tunnistamata jätmise 60 päeva jooksul menetluse algatamisest. Põhjendatud juhtudel (rikkumise sisu, projekti suurus, dokumentatsiooni maht jt) võib KeM otsuse tegemise tähtaega lähtuvalt juhtumite erinevusest pikendada. Sellest teavitatakse litsentsi omajat viivitamata, esitades ka uue tähtaja ja põhjuse otsuse tegemise pikendamise osas. Sama protsess kehtib ka litsentsi kehtivuse pikendamata jätmise puhul.

5.5.Teavitamine

KeM teavitab litsentsi kehtetuks tunnistamisest või litsentsi kehtivuse pikendamata jätmisest litsentsi omajat tähtitud kirjaga ning avaldab teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Teates märgitakse juhteksperdi nimi ja kehtetuks tunnistatud või pikendamata jäetud litsentsi number ning litsentsi kehtetuks tunnistamise või pikendamata jätmise otsuse tegemise kuupäev.

5.6.KMH litsentsi taotlemine peale litsentsi kehtetuks tunnistamist või pikendamata jätmist

Kui litsents tunnistatakse kehtetuks juhendi peatükis 5.1. punkti 1, 2 või 3 alusel, peab isik litsentsi uuesti taotlemiseks läbima KMH täiendkoolituse vähemalt 60 tunni mahus ja sooritama positiivse tulemusega vastava eksami.

Kui litsents tunnistatakse kehtetuks või litsentsi kehtivus jäetakse pikendamata KeHJS § 15 lõike 9 punkti 4 alusel (litsentsi omaja on andnud KMH aruandes teadvalt vale hinnangu, sealhulgas juhul, kui KMH järelhindamise tulemused erinevad oluliselt KMH aruandes antud hinnangust ja KMH aruandes teadvalt vale hinnangu andmine mõjutas tegevusloa andmise otsuse tegemist oluliselt), ei ole isikul õigust litsentsi uuesti taotleda.

Kui eksperdipoolne rikkumine oli sedavõrd tõsine, et mõjutas oluliselt tegevusloa andmise otsustamist, on litsentsi kehtetuks tunnistamine keskkonnakaitselistel kaalutlustel vältimatu. Otsustajal ning KMH menetluses osalejatel peab olema garantii, et menetluses juhteksperdi poolt esitatavad hinnangud on tõesed. Võrreldes KeHJS § 15 lõike 9 punktidega 1–3 on teadvalt vale hinnangu andmine niivõrd oluline rikkumine, mille tulemusena võib KMH kohase tegevuse elluviimisel kaasneda oluline negatiivne mõju keskkonnale. Sellise hinnangu andnud juhteksperdi pädevus ja sõltumatus ei ole tagatud, mistõttu peab edaspidi olema välistatud antud juhteksperdi tegutsemine juhteksperdina. KMH juhteksperptide litsentseerimise eesmärgiks on anda garantii, et langetatavad otsused baseeruvad parimal võimalikul teabel. Lisaks on otseselt kaalul keskkonna kaitsmisega seotud küsimused. Eeltoodust tulenevalt peavad litsentseeritud juhteksperdid arvestama võimalusega, et vale hinnangu andmisel kaotavad nad õiguse edaspidi litsentsi taotleda.

5.7.Uue juhteksperdi määramine

Kui keskkonnamõju hindava või hindamist juhtiva juhteksperdi litsents tunnistatakse kehtetuks või litsentsi kehtivus jäetakse pikendamata või KMH menetluses esineb muu sellise tagajärjega asjaolu, määrab otsustaja arendaja ettepanekul lõpetamata KMH-le uue juhteksperdi. Uue juhteksperdi määramisest teavitatakse KMH menetluses vastavalt KeHJS § 12 lõikele 1.